

**Kiinnostu
rahasta!**

**Raha-asioiden hoitaminen
on taito, jota voi oppia ja
kehittää iästä riippumatta.**

**Tärkeintä on aloittaminen,
eikä se ole koskaan liian
myöhäistä.**

Sisällys

1. Raha on myös tunteita	4
2. Suunnittele ja tasapainota	6
3. Varaudu tulojen ja menojen muutoksiin	8
4. Rahan käyttämiseen liittyy aina valintoja	11
5. Raha-asioiden hoitaminen on elämänmittainen matka	12

1. Raha on myös tunteita

Raha kuuluu arjen jokapäiväisiin ostopäätöksiin ja elämän suuriin hankintoihin. Kaikki valinnat ja päätökset ovat tärkeitä. Sanonta “pienistä puroista kasvaa suuri virta” sopii sekä kulutukseen, että säästämiseenkin.

Rahaan liittyy tunteita, tiedostettuja ja tiedostamattomia. Raha voi tuoda turvaa ja tyytyväisyyttä, eikä se välttämättä riipu edes rahan määrästä. Toisaalta sen puute voi ahdistaa, aiheuttaa stressiä ja riitoja. Rahaongelmat voivat hävettää. Joku voi hävetä sitäkin, että rahaa on yli oman tarpeen. Rahasta voi olla vaikea puhua. Se saattaa tuntua yksityis-asialta, joka ei kuulu muille.

2. Suunnittele ja tasapainota

Pääset alkuun raha-asioiden suunnittelussa, kun

- tiedät tulosi (palkka, etuudet) tarkasti
- tiedät kiinteät menosi (asuminen, peruslaskut, muut elämisen menot) melko tarkasti

Tarkastele raha-asioitasi rehellisesti. Tulojen arvioiminen yläkanttiin ja menojen vähättely ei kannata. Kirjaa tulosi ja menosi sen sijaan tarkasti itsellesi mieluisaan paikkaan (sovellus, Excel, ruutupaperi tms.)

Vinkki: Voit käyttää apunasi maksutonta Pennoa (penno.fi). Myös monet pankit tarjoavat asiakkailleen helppokäyttöisiä taloudenhallinnan sovelluksia tai oman talouden seurantavälineitä. Tarkista, mitä oma pankkisi tarjoaa osana päivittäisiä pankkipalveluita.

Raha-asiasi ovat tasapainossa, kun

- käytät rahaa vain sen verran, minkä olet jo ansainnut
- sinulla ei ole lainkaan tai vain vähän kulutukseen otettua velkaa (esimerkiksi osamaksuja ja luottokorttivelkaa)
- maksat laskusi viimeistään eräpäivänä
- pystyt säästämään säännöllisesti

Rahankäytön suunnittelu auttaa välttämään rahaan liittyviä ongelmia, kuten ylivelkaantumista. Kun tiedät omat tulosi ja menosi, sinulle muodostuu käsitys oman kuluttamisiesi rajoista. Huomaa myös, että menojen vähentäminen on yleensä helpompaa kuin tulojen kasvattaminen. Jos menosi ovat jatkuvasti suuremmat kuin tulosi, velkaannut.

Hälytysmerkkejä ovat:

- peruslaskujen ja tavallisten ostosten maksaminen velalla
- useita luottokortteja tai muita velkoja
- velan maksaminen uudella velalla

Mieti aina lainaa ottaessasi, onko se oikeasti tarpeen. Velan ottaminen tarkoittaa, että käytät tulosi etukäteen. Velka pitää maksaa takaisin korkoineen, on sitten kyseessä opintolaina, luottokortti, osamaksu tai pikalaina. Opintolainaa ajatellaan tyypillisesti sijoituksena tulevaisuuteen, kun taas pikalainoja markkinoidaan heräteostosten tekemiseen.

3. Varaudu tulojen ja menojen muutoksiin

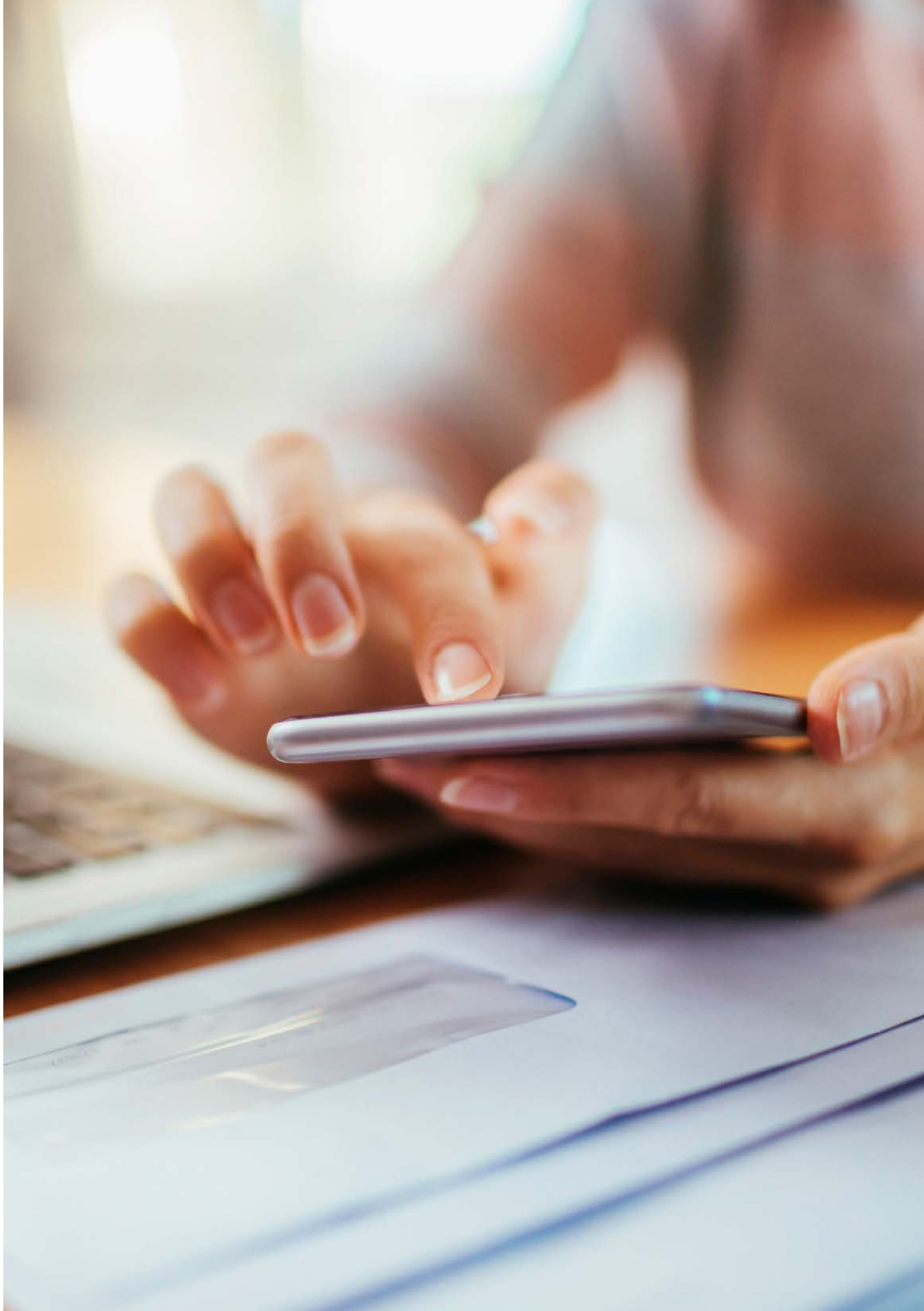
Rahaan liittyvät muutokset ja yllätykset kuuluvat elämään. Niitä on hyvä osata tunnistaa ja ennakoida, jotta osaat toimia oikein ja pärjät oman taloutesi kanssa.

Milloin on syytä olla erityisen tarkkana?

- elämäntilanteen muutokset, kuten lapsen saaminen tai ero
- pidempiaikainen / vakava sairastuminen
- tarvittavat rahoituksen yllättävää menoa, esimerkiksi kodinkoneen hankintaa varten
- lomautus tai työttömyys
- muu tulojen äkillinen tippuminen
- eläkkeelle jääminen

Riittävä vararahasto säästötilillä antaa turvaa muutosten ja yllättävien tilanteiden varalle. Mieti, mikä olisi sinulle sopiva summa. Pienikin säästöpoti on parempi kuin ei mitään. Aloita pienistä tavoitteista. Tee suunnitelmat lyhyelle ja pitkälle aikavälille ja mieti, mitä niiden toteuttaminen sinulta vaatii.

Jos sinulla ei vielä ole säästössä vararahastoa, etsi tietoa ja selvitä, miten yllättävässä tilanteessa voisi pärjätä parhaalla mahdollisella tavalla. Tulojen muuttuessa, tarkista ensisijaisesti mihin tukeen tai etuuteen voit olla oikeutettu. Tee myös itsellesi lista pakollisista menoista ja karsi muut menot minimiin. Nopeat hätäratkaisut, esimerkiksi lainanotto, tulevat kalliiksi.

4. Rahan käyttämiseen liittyy aina valintoja

Jokainen elää oman näköistään elämää omalla budjetillaan. Tilanteet ja tarpeet ovat erilaisia, ja siksi itseään ja kulutustaan ei kannata vertailla muihin.

Mieti, mikä juuri sinulle on tärkeää ja mistä olet vastaavasti valmis luopumaan. Sen sijaan, että tekisit paljon ostoksia nopeasti sen kummemmin miettimättä, pysähdy hetkeksi pohtimaan mihin olet käyttämässä rahojasi.

Vinkkejä rahankäytön säätelyyn:

- siirrä heti palkkapäivänä rahaa säästöön (myöhemmin sitä ei ehkä enää ole siirrettäväksi)
- tee säästämisestä automaattista ja säännöllistä
- tee sopimus itsesi kanssa rahan käytöstä (esim. voin käyttää vain X euroa/kk vaatteisiin)
- varo heräteostoksia, älä kiertele kaupoissa/ nettikaupoissa vapaa-aikana

Harva meistä saa kaiken mitä haluaa, joten pyri siihen, että saat sen mitä oikeasti tarvitset. Halun ja tarpeen erottaminen on avainasemassa siinä, miltä taloutesi näyttää.

5. Raha-asioiden hoitaminen on elämänmittainen matka

On tärkeää käyttää rahaa myös itselle iloa tuottaviin asioihin, joten pahaan päivään varautumisen lisäksi varaudu myös hyvään päivään. Kun raha-asiat ovat kunnossa, sinulla on sen myötä vapaus toteuttaa hyviä ja itsellesi mieluisia asioita.

Tulot ja menot muuttuvat elämän varrella moneen kertaan. Muutokset vaativat aina uuden tasapainon hakemista. Oman talouden hallinnassa on kyse elämänmittaisesta matkasta.

Tietoa ja neuvontaa tarjoavat

Oma pankkisi. Saat tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta. Osalla pankeista on tekoälyyn perustuvia sovelluksia, jotka analysoivat tulojasi ja menoja ja auttavat sinua hahmottamaan tämänhetkistä tilannettasi.

Kela hoitaa perusturvaa kaikissa elämäntilanteissa. Kelan hoitamaan perusturvaan kuuluvat muun muassa lapsiperheiden tuet ja asumistuki. Lisätietoa www.kela.fi

Palkka Haltuun -palvelusta saa neuvontaa, keskustelua ja arvion velkojen järjestelylaina-mahdollisuudesta. Palvelu on maksutonta ja tarkoitettu Tradekan työntekijöille. Toteutetaan yhteistyössä Takuusäätiön kanssa (08/2022 asti). Lisätietoa www.palkkahaltuun.fi

Takuusäätiö neuvoo Velkalinjalla ja chatissa. Takuusäätiö myöntää myös takauksia pankkilainoihin velkojen järjestelemiseksi ja pieniä lainoja harkittuihin hankintoihin, esimerkiksi kodin hankintoihin tai terveydenhoitomenoihin. Kaikki palvelut ovat maksuttomia. Takuusäätiön verkkosivuilta löytyy myös tietoa ja taloudenhallintavälineitä talous- ja maksuvaikeuksissa oleville. Lisätietoa www.takuusaatio.fi

Oikeusaputoimistojen talous- ja velkaneuvonta

neuvoo ja auttaa taloudellisen kokonaistilanteen kartoittamisessa, velkojen selvittämisessä sekä velkajärjestelymahdollisuuksien kartoittamisessa. Talous- ja velkaneuvonnan asiantuntijat auttavat myös velkajärjestelyhakemusten tekemisessä. Kaikki palvelut ovat maksuttomia ja saatavilla myös videoyhteyden avulla. Lisätietoa www.talousjavelkaneuvonta.fi

Penno – hallitse rahojasi

Aloita
Pennon
käyttö jo
tänään!

Penno on maksuton ja helppo tapa seurata rahankäyttöä. Kun kirjaat siihen tulosi ja menosi, pysyt rahatilanteesi tasalla. Kirjaudu sovellukseen osoitteessa penno.fi tai tilaa työkirja Takuusäätiöstä.

Tämä opas johdattaa sinut kohti
taloudellista tasapainoa.

Kiinnostu rahasta!

Maksutonta neuvontaa

Velkalinja
puh. 0800 9 8009

Kysy rahasta -chat
[takuusaatio.fi](https://www.takuusaatio.fi)

Tutustu Takuusäitiön nettisivuihin.
Löydät sieltä ohjeita, tietoa ja selviytymistarinoita.

 Takuusäitiö

Autamme ihmisiä ottamaan oman talouden haltuun.